

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแนวทางการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาการศึกษาระดับปริญญาตรี ศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. บริบทและโครงสร้างศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี
2. การจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีตามหลักสูตรการศึกษานอกกระบวนระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี พุทธศักราช 2551
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
5. แนวทางการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บริบทและโครงสร้างศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

ประวัติความเป็นมา

ศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ตั้งอยู่ที่ศูนย์ราชการเมืองใหม่แหลมฉบังชั้น 3 หมู่ 10 ตำบลทุ่งสุขลา อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี รหัสไปรษณีย์ 20230 โทรศัพท์ (038) 490891 โทรสาร (038) 400835 เป็นสถานศึกษาในราชการบริหารส่วนกลางสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชลบุรี สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ ความเป็นมาในอดีต ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอศรีราชา ใช้คำย่อ " ศบอ.ศรีราชา" จัดตั้งขึ้นตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง จัดตั้งศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ / กิ่งอำเภอ ตั้งแต่วันที่ 27 สิงหาคม 2536 มี นายอร่าม ต้นเงิน เป็นหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

ศรีราชา คนแรก และผู้บริหารที่เข้ามาบริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอศรีราชา จนถึงปัจจุบัน ดังนี้

1. นายอร่าม ต้นเงิน	ปี 2537 - 2541
2. นายอนุชา พงษ์เกษม	ปี 2541 - 2548
3. นายภุชงค์ ฉิมพาลี	ปี 2548 - 2552
4. นายอนุชา พงษ์เกษม	ปี 2552 - 2554
5. นางสาวพวงสุวรรณ พันธุ์มะม่วง	ปี 2554 - 2560

สถานศึกษาเปลี่ยนชื่อ และจัดตั้งเป็นศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอศรีราชา เมื่อวันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2551 มีบทบาทและภารกิจเหมือนเดิม แต่เพิ่มจุดเน้นด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาการศึกษานอกระบบให้หลากหลาย มีบุคลากร รวมทั้งสิ้น 40 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ 1 คน ข้าราชการ 2 คน พนักงานราชการ ตำแหน่งครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน 4 คน หัวหน้า กศน.ตำบล 8 คน ครู กศน.ตำบล 8 คน ครูประจำศูนย์การเรียนชุมชน 8 คน ครูประจำกลุ่ม 7 คน ลูกจ้างชั่วคราว 2 คน

บทบาทหน้าที่

อำนาจและหน้าที่ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 10 มีนาคม 2551 เรื่อง การกำหนดอำนาจและหน้าที่ของสถานศึกษา ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีราชา มีอำนาจและหน้าที่ดังนี้

1. จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
2. ส่งเสริม สนับสนุน และประสานภาคีเครือข่าย เพื่อจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
3. ดำเนินการตามนโยบายพิเศษของรัฐบาลและงานเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ
4. จัด ส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่
5. จัด ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น
6. วิจัยและพัฒนาคุณภาพหลักสูตร สื่อ กระบวนการเรียนรู้และมาตรฐานการศึกษานอกระบบ
7. ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์
8. กำกับ ดูแล ตรวจสอบ นิเทศภายใน ติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
9. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
10. ระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการจัดและพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

11. ดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ให้สอดคล้องกับระบบหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด

12. ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

โครงสร้างการบริหารสถานศึกษา

ศูนย์การศึกษาอนุกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีราชา แบ่งโครงสร้างการบริหาร ออกเป็น 3 กลุ่มงาน คือ กลุ่มอำนวยการ กลุ่มจัดการศึกษาอนุกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยและ กลุ่มภาคีเครือข่ายและกิจการพิเศษ ดังแผนภาพ 1

แผนภาพ 1 โครงสร้างการบริหารศูนย์การศึกษาอนุกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

แนวคิด

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศให้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เมื่อวันที่ 18 กันยายน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่มุ่งจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองอุดมการณ์การจัดการศึกษาตลอดชีวิต การสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตามปรัชญา “คิดเป็น” เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตและสังคม มีการบูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม ศิลปธรรม และวัฒนธรรม มุ่งสร้างพื้นฐานการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและพัฒนาความสามารถเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ โดยให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ให้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน และสามารถตรวจสอบได้ว่า การศึกษานอกระบบเป็นกระบวนการของการพัฒนาชีวิตและสังคม สามารถพึ่งพาตนเองได้ และรู้เท่าทัน การเปลี่ยนแปลง เป็นหลักสูตรที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของบุคคลที่อยู่นอกระบบโรงเรียน ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ประสบการณ์จากการทำงาน และการประกอบอาชีพ โดยการกำหนดสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ให้ความสำคัญกับการพัฒนากลุ่มเป้าหมายด้านจิตใจให้มีคุณธรรมควบคู่ไปกับการพัฒนาการเรียนรู้ สร้างภูมิคุ้มกัน สามารถจัดการกับองค์ความรู้ ทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยี เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สร้างภูมิคุ้มกันตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งคำนึงถึงธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้ที่อยู่นอกระบบโรงเรียน และสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครองความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีและการสื่อสาร

หลักการ

หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดหลักการไว้ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นด้านสาระการเรียนรู้ เวลาเรียน และการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นการบูรณาการเนื้อหาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความแตกต่างของบุคคล ชุมชน และสังคม
2. ส่งเสริมให้มีการเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนา และเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยตระหนักว่าผู้เรียนมีความสำคัญ สามารถพัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ
4. ส่งเสริมให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

จุดมุ่งหมาย

หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีสติปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีศักยภาพในการประกอบอาชีพและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ต้องการ จึงกำหนดจุดหมายดังต่อไปนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข
2. มีความรู้พื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิตและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
3. มีความสามารถในการประกอบสัมมาอาชีพให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และตามทันความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง
4. มีทักษะการดำเนินชีวิตที่ดี และสามารถจัดการกับชีวิต ชุมชน สังคม ได้อย่างมีความสุข ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
5. มีความเข้าใจประวัติศาสตร์ชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย โดยเฉพาะภาษา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ความเป็นพลเมืองดี ปฏิบัติตน ตามหลักธรรมของศาสนา ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
6. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
7. เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีทักษะในการแสวงหาความรู้สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้และบูรณาการความรู้มาใช้ในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย เป็นประชาชนที่ไม่ได้อยู่ในระบบโรงเรียน ซึ่งเป็นไปตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 ระบุว่า “เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาให้บุคคลได้รับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติโดยให้บุคคลซึ่งได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปแล้วหรือไม่ก็ตาม มีสิทธิได้รับการศึกษาในรูปแบบการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัยได้ แล้วแต่กรณี”

ระดับการศึกษา

ระดับการศึกษาแบ่งระดับการศึกษานอกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยแต่ละระดับใช้เวลาเรียน 4 ภาคเรียน ยกเว้นกรณีที่มีการเทียบโอน แต่ทั้งนี้ต้องลงทะเบียนเรียนในสถานศึกษาอย่างน้อย 1 ภาคเรียน

สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 สาระดังนี้

1. **สาระทักษะการเรียนรู้** เป็นสาระที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง การใช้แหล่งเรียนรู้อารมณ์ การจัดการความรู้ การคิดเป็น และการวิจัยอย่างง่าย

2. **สาระความรู้พื้นฐาน** เป็นสาระที่เกี่ยวกับภาษาและการสื่อสาร คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี

3. **สาระการประกอบอาชีพ** เป็นสาระเกี่ยวกับการมองเห็นช่องทางและการตัดสินใจ ประกอบอาชีพ ทักษะในอาชีพ การจัดการอาชีพอย่างมีคุณธรรม และการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคง

4. **สาระทักษะการดำเนินชีวิต** เป็นสาระเกี่ยวกับปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง สุขศึกษา พลศึกษา และศิลปศึกษา

5. **สาระการพัฒนาสังคม** เป็นสาระเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การเมือง การปกครอง ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี หน้าที่พลเมือง และการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม

โครงสร้างหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ที่	สาระการเรียนรู้	จำนวนหน่วยกิต					
		ประถมศึกษา		มัธยมศึกษาตอนต้น		มัธยมศึกษาตอนปลาย	
		วิชาบังคับ	วิชาเลือก บังคับ+ เลือกเสรี	วิชาบังคับ	วิชาเลือก บังคับ+ เลือกเสรี	วิชาบังคับ	วิชาเลือก บังคับ+ เลือกเสรี
1.	ทักษะการเรียนรู้	5		5		5	
2.	ความรู้พื้นฐาน	12		16		20	
3.	การประกอบอาชีพ	8		8		8	
4.	ทักษะการดำเนินชีวิต	5		5		5	
5.	การพัฒนาสังคม	6		6		6	
	รวม	36	12	40	16	44	32
		48 หน่วยกิต		56 หน่วยกิต		76 หน่วยกิต	
	กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต	200 ชั่วโมง		200 ชั่วโมง		200 ชั่วโมง	

หมายเหตุ วิชาเลือกในแต่ละระดับสถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียน เรียนรู้จากการทำโครงการ จำนวนอย่างน้อย 3 หน่วยกิต

โครงสร้างหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วย 5 สาระการเรียนรู้ ได้แก่ ทักษะการเรียนรู้ ความรู้พื้นฐาน การประกอบอาชีพ ทักษะการดำเนินชีวิต และการพัฒนาสังคม ซึ่งแต่ละสาระประกอบด้วยรายวิชาบังคับ และรายวิชาเลือก ตาม

จำนวนหน่วยกิตที่กำหนดไว้ ในโครงสร้างรายวิชาบังคับทุกรายวิชาผู้เรียนต้องลงทะเบียนเรียนตามที่กำหนด ส่วนรายวิชาเลือกสถานศึกษาที่กำหนดได้ตามความต้องการ โดยพัฒนาหลักสูตรขึ้นเองหรือเลือกใช้จากที่สถานศึกษาอื่น หรือที่ส่วนกลางกำหนด นอกจากนี้แต่ละระดับต้องทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ไม่น้อยกว่า 200 ชั่วโมง และต้องทำโครงงานอย่างน้อย 3 หน่วยกิต

กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต

กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นตามเงื่อนไขการจบหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเอง ครอบคลุม ชุมชน สังคม และกำหนดให้ผู้เรียนทุกระดับการศึกษาต้องเรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมจำนวน ไม่น้อยกว่า 200 ชั่วโมง

การลงทะเบียนเรียนรายวิชา

การลงทะเบียนเรียนตามโครงสร้างหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้ลงทะเบียนเรียน เป็นรายวิชาและตามจำนวนหน่วยกิตในแต่ละภาคเรียนดังนี้

1. **ระดับประถมศึกษา** ลงทะเบียนเรียนทั้งหมด ไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต ให้ลงทะเบียนเรียนได้ภาคเรียนละไม่เกิน 14 หน่วยกิต
2. **ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น** ลงทะเบียนเรียนทั้งหมด ไม่น้อยกว่า 56 หน่วยกิต ให้ลงทะเบียนเรียนได้ภาคเรียนละไม่เกิน 17 หน่วยกิต
3. **ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย** ลงทะเบียนเรียนทั้งหมด ไม่น้อยกว่า 76 หน่วยกิต ให้ลงทะเบียนเรียนได้ภาคเรียนละไม่เกิน 23 หน่วยกิต

กรณีที่นักศึกษาจะต้องจบหลักสูตรแต่มีจำนวนหน่วยกิตที่ต้องลงทะเบียนเรียนเกินกว่าจำนวนหน่วยกิตที่กำหนด เนื่องจากมีการเทียบโอนผลการเรียนและหรือนักศึกษาที่มีการสอบซ่อมให้สถานศึกษาจัดให้ลงทะเบียนเรียนเพิ่มเติมในภาคเรียนสุดท้ายได้ไม่เกิน 3 หน่วยกิต จากที่กำหนดในแต่ละระดับ

การจัดหลักสูตร

สถานศึกษาต้องนำรายวิชาไปจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จัดแผนการเรียนรู้ เป็นรายบุคคลหรือกลุ่มตามความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ซึ่งผู้เรียนจะต้องกำหนดทิศทางในการเรียนของผู้เรียน เช่น ผู้เรียนที่ประสงค์จะออกไปประกอบอาชีพ ก็ควรเลือกรายวิชาเลือกในสาระการประกอบอาชีพ หรือผู้เรียนที่ประสงค์จะออกไปเป็นผู้นำชุมชนก็ควรเลือกรายวิชาเลือกในสาระการพัฒนาสังคม หรือถ้าผู้เรียนประสงค์จะไปศึกษาต่อก็ควรเลือกรายวิชาเลือกในสาระความรู้พื้นฐาน

ดังนั้น ครูและผู้เรียนต้องวางแผนการเรียนรู้รายบุคคลร่วมกันให้ครบทั้งหลักสูตร รายวิชาใดที่สามารถเทียบโอนได้ก็ให้ทำการเทียบโอน ส่วนรายวิชาที่เทียบโอนไม่ได้ก็ลงทะเบียนเรียนให้ครบตาม

โครงสร้างหลักสูตร และนำมาจัดทำแผนการเรียนรู้ตลอดหลักสูตรตามเงื่อนไขการลงทะเบียนในแต่ละภาคเรียน

วิธีการจัดการเรียนรู้

วิธีการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จะมีวิธีเดียว คือ วิธีเรียน กศน. ที่สามารถจัดการเรียนรู้ได้หลายรูปแบบ เช่น การเรียนรู้แบบพบกลุ่ม การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้แบบทางไกล การเรียนรู้แบบชั้นเรียน และการเรียนรู้แบบอื่น ๆ ที่หลากหลายซึ่งในแต่ละรายวิชาผู้เรียนสามารถเลือกเรียนรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง หรือหลายรูปแบบ ก็ได้ทั้งนี้ มีระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้ สัปดาห์ละ 6 ชั่วโมง

การจัดกระบวนการเรียนรู้

การจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เน้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามปรัชญาพื้นฐานของการศึกษานอกโรงเรียน “คิดเป็น” โดยใช้ข้อมูลตนเอง วิชาการและสภาพแวดล้อมในชุมชน สังคม มาวิเคราะห์ ตัดสินใจ ในเรื่องที่ต้องการเรียนรู้ แล้วนำไปประยุกต์ใช้ โดยมีขั้นตอน ในการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน ดังนี้ คือ

- 1) ขั้นตอนกำหนดสภาพปัญหาความต้องการในการเรียนรู้
- 2) ขั้นตอนแสวงหาข้อมูลและจัดการเรียนรู้
- 3) ขั้นตอนปฏิบัติ
- 4) ขั้นตอนประเมินผลการเรียนรู้ และสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่พร้อมเผยแพร่

สื่อการเรียนรู้

ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยการใช้สื่อการเรียนรู้ ที่หลากหลาย ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อบุคคล ภูมิปัญญา แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ชุมชน และแหล่งเรียนรู้อื่น ครู ผู้เรียน สามารถพัฒนาสื่อการเรียนรู้ขึ้นเอง หรือนำสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่ ใกล้ตัว และข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง มาใช้ในการเรียนรู้ โดยใช้วิจารณญาณในการเลือกใช้สื่อต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณค่า น่าสนใจ ชวนคิด ชวนติดตาม เข้าใจง่าย เป็นการ กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ลึกซึ้ง และต่อเนื่อง ตลอดเวลา

การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลมี 2 ระดับ คือ

1. การประเมินผลในระดับสถานศึกษา เป็นการดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียน เป็นรายวิชา ประเมินกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต และประเมินคุณธรรม
2. การประเมินคุณภาพการศึกษานอกระบบระดับชาติ สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียน เข้ารับการประเมินในภาคเรียนสุดท้ายก่อนสอบปลายภาคของภาคเรียนนั้น ๆ โดยไม่มีผลต่อการ ได้หรือตกของผู้เรียน

การจบหลักสูตร

ผู้เรียนทั้งระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีเกณฑ์การจบหลักสูตรในแต่ละระดับการศึกษา ดังนี้

1. ผ่านเกณฑ์การประเมินการเรียนรู้รายวิชาในแต่ละระดับการศึกษา ตามโครงสร้างหลักสูตร คือ

1.1 ระดับประถมศึกษา ไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต แบ่งเป็นรายวิชาบังคับ 36 หน่วยกิต และวิชาเลือกไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต

1.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ไม่น้อยกว่า 56 หน่วยกิต แบ่งเป็นรายวิชาบังคับ 40 หน่วยกิต และวิชาเลือกไม่น้อยกว่า 16 หน่วยกิต

1.3 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ไม่น้อยกว่า 76 หน่วยกิต แบ่งเป็นรายวิชาบังคับ 44 หน่วยกิต และวิชาเลือกไม่น้อยกว่า 32 หน่วยกิต

2. ผ่านเกณฑ์การประเมินกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) ไม่น้อยกว่า 200 ชั่วโมง

3. ผ่านการประเมินคุณธรรม ในระดับพอใช้ขึ้นไป

4. เข้ารับการประเมินคุณภาพการศึกษานอกระบบระดับชาติ

(สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2555: 1-10)

สรุปได้ว่าการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความยืดหยุ่น ครอบคลุมประสบการณ์การเรียนรู้ของบุคคลทุกระดับให้ได้เรียนรู้ ทั้งจากสถานศึกษา เรียนรู้จากประสบการณ์ในการทำงาน เรียนรู้จากสังคม เรียนรู้จากธรรมชาติ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดเป็น ตัดสินใจเรียนรู้ด้วยตนเอง ช่วยเหลือตนเอง ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรคือ ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานในรายวิชาตามโครงสร้างหลักสูตร มีคุณธรรม มีการทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งต่อตนเอง ชุมชน สังคม และเข้ารับการประเมินคุณภาพการศึกษานอกระบบระดับชาติ ซึ่งสถานศึกษาดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างมีคุณภาพ โดยผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตรงตามมาตรฐาน ตัวบ่งชี้คุณภาพที่กำหนด ซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีรายละเอียดดังนี้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ราชบัณฑิตยสถาน (2542: 1171) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ ไว้ว่า หมายถึง ความสำเร็จ

ราชบัณฑิตยสถาน (2555: 324) พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (learning achievement) ไว้ว่า หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ กระบวนการ และเจตคติ ที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ ซึ่งสามารถสังเกต วัดและทดสอบได้

ทิตินา แคมมณี (2552: 10) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึงความเข้าใจความรู้ การพัฒนาทักษะในด้านการเรียน ซึ่งอาจพิจารณาจากคะแนนสอบ หรือคะแนนที่ครูมอบหมาย ตามที่กำหนดในการวัดผลการเรียนรู้

นอกจากนี้ มีผู้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ว่าหมายถึง ผลของการวัดการเปลี่ยนแปลง และประสบการณ์การเรียนรู้ในเนื้อหาสาระที่เรียนมาแล้ว ว่าเกิดการเรียนรู้เท่าใด อย่างไร (สุมาลี รามัญญ์ 2553: 9) ทั้งในด้านความรู้ ความสามารถทางการเรียนของผู้เรียนอันเป็นผลที่เกิดจากการเรียน รวมทั้งการสอนที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (กรรณิการ์ ภิมย์รัตน์. 2554: 6, สุพัชชา ประเสริฐ. 2554: 37) วัดได้จากด้านต่าง ๆ คือ ความรู้ ความจำ ความเข้าใจ (พุทธิพิสัย) ทักษะ กระบวนการ (ทักษะพิสัย) ความรู้สึก ความคิดเห็น (จิตพิสัย) และการนำไปใช้ประโยชน์ (รุ่งภรณ์ กล้ายประยงค์. 2555: 14) ทั้งในด้านการศึกษาเล่าเรียนและการปฏิบัติ ซึ่งสามารถวัดได้ด้วย แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประเมินผลโดยตรวจสอบระดับความสามารถของผู้เรียน แสดงออกในรูปคะแนนหรือเกรดเฉลี่ยสะสมเทียบกับเกณฑ์การประเมินผล เพื่อบอกถึงคุณภาพ การศึกษา (หฤชัญ เลิศอนันตกร. 2554: 13, ธวัชชัย ศุภดิษฐ์. 2556: 6, จูฑารีย์ สุไธยะ. 2559 : 28-29)

สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสำเร็จที่ได้จากการเรียนรู้ ในด้านความรู้ ความจำ ความเข้าใจ (พุทธิพิสัย) ทักษะ กระบวนการ (ทักษะพิสัย) ความรู้สึก ความคิดเห็น (จิตพิสัย) ที่ได้จากการเรียนการสอน ซึ่งวัดผลความสำเร็จหรือระดับความรู้ ความสามารถของผู้เรียนว่ามีความรู้ มากน้อยเพียงใด ด้วยเครื่องมือในการวัด ซึ่งผลการวัดจะแสดงออกในรูปคะแนนหรือเกรดเฉลี่ยสะสม สามารถตรวจสอบระดับผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ในรูปคะแนนหรือเกรดเฉลี่ยสะสม และเทียบกับ เกณฑ์การประเมินผล เพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ ซึ่งสามารถบ่งบอกถึงคุณภาพการศึกษา

ลักษณะของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

อุทุมพร จามรمان (2553: 28) ได้จำแนกผลสัมฤทธิ์ออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านสมอง คือ ผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ ความจำ ความจำเป็น ตัวเสริมให้เกิดความรู้ความสามารถในการเรียน ความจำเป็นผลสัมฤทธิ์พื้นฐานก่อนการแสดง ความสามารถในระดับสูงขึ้นตามความต้องการของผู้เรียน ผลสัมฤทธิ์ด้านความเข้าใจเป็นการแสดง ความสามารถในระดับสูงกว่าความจำ ผลสัมฤทธิ์ด้านการนำไปใช้คือการนำความรู้ที่ได้เรียนไปแล้ว ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ถือว่าบรรลุจุดมุ่งหมายของการนำไปใช้ ผลสัมฤทธิ์ด้านการวิเคราะห์เป็นการ แยกแยะเนื้อหาให้เป็นส่วนย่อย หรือส่วนย่อยกับส่วนใหญ่ ผลสัมฤทธิ์ด้านการสังเคราะห์เป็นการ นำสิ่งที่วิเคราะห์มาผสมผสานเป็นเรื่องใหม่ ผลสัมฤทธิ์ด้านการประเมิน ความสามารถในการ ประเมินเพื่อให้คุณค่าบางอย่าง ถือว่าเป็นขั้นสุดท้ายของการพัฒนาทางสังคมของผู้เรียน กล่าวโดยสรุป

เป็นความสามารถในการเรียนวิชาต่าง ๆ เช่น ภาษาไทย สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ การงานอาชีพ พละนาฏศิลป์ และคณิตศาสตร์ โดยบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านจิตใจและสังคม เป็นความสามารถของผู้เรียนในการพัฒนา ลักษณะบุคลิกภาพของตน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านจิตใจ เป็นสิ่งที่เป็ นนามธรรมและมีขอบเขตกว้างมาก ตั้งแต่การรับรู้จนถึงความพึงพอใจในคุณค่า และผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนด้านสังคม จุดมุ่งหมายหลักต้องการให้ผู้เรียนเป็นคนดีของสังคม ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย ของหลักสูตร เช่น ประหยัด รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย เป็นต้น โดยอาศัยกิจกรรมกลุ่มในวิชา ต่าง ๆ เช่น สังคมศึกษา สุขศึกษา พลศึกษา ตลอดจนกิจกรรมอื่นๆ ที่จัดขึ้น

3. ผลสัมฤทธิ์ด้านร่างกาย และทักษะทางด้านภาษา เป็นความสามารถของผู้เรียนในการ พัฒนาร่างกาย และทักษะ แบ่งออกเป็น 4 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน โดยอาศัยวิชาพลศึกษา สุขศึกษา ภาษาอังกฤษ และภาษาไทย

ส่วนัญญา ธรรมมิกุล (2551: 16) และณัฐวรีย์ ประยูรวรรณ (2552: 46) กล่าวว่า ลักษณะของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นการวัดและการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อการ ตรวจสอบการสอนของผู้สอน และผลการเรียนของผู้เรียนในการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ คือ ด้านความรู้ ความเข้าใจ ด้านเจตคติ และด้านทักษะ ว่ามีความรู้ ความสามารถ หรือมีผลสัมฤทธิ์ตรงตาม วัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนหรือไม่ ซึ่งการวัดความสามารถของผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายและ ลักษณะวิชาที่สอน คือวัดด้านเนื้อหา วัดด้านปฏิบัติ เป็นความสามารถของผู้เรียนในการพัฒนาตนเอง โดยอาศัยการเรียนในวิชาต่าง ๆ การร่วมกิจกรรมตลอดจนการพัฒนาร่างกาย และทักษะด้วย

ดังนั้น ลักษณะของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นสิ่งที่ผู้เรียนแสดงออกทั้งทางด้านสมอง ร่างกาย และจิตใจ ที่เกิดจากการเรียนรู้ ซึ่งสามารถวัดผลที่เกิดจากการเรียนรู้ โดยการวัดจากความรู้ ความสามารถ ทักษะ และเจตคติ และเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดว่าเมื่อผู้เรียนเรียนรู้แล้ว ต้องการให้เกิด อะไรกับผู้เรียน อย่างไร ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จุดประสงค์ของเนื้อหารายวิชา

การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2543: 29-30) กล่าวว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คุณลักษณะ ความรู้ ความสามารถของบุคคลอันเป็นผลมาจากการเรียนการสอน หรือมวลประสบการณ์ ที่บุคคลได้จากการเรียนการสอน ทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ ของ สมรรถนะทางสมอง ซึ่งการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีจุดมุ่งหมายเพื่อการตรวจสอบระดับความรู้ ความสามารถว่าเรียนรู้อะไรบ้าง และมีความสามารถด้านใดมากน้อยเท่าไร

เรณูภา หนูวัฒนา (2551: 17) กล่าวถึงหลักการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือการ ตั้งจุดมุ่งหมายของการเรียน ให้ตรงตามเนื้อหาสาระที่ครูคาดหวังให้ผู้เรียนเกิดความสามารถ หรือเกิด การเรียนรู้อะไรบ้าง ดังนั้นการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงต้องมุ่งที่จะทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายของ หลักสูตรระดับต่าง ๆ การจัดการศึกษาตลอดจนการเรียนการสอน เทคนิควิธี การวัดและประเมิน การ

จัดการเรียนการสอนของครู ซึ่งการวัดผลประเมินผลคือ กระบวนการตรวจสอบผู้เรียนว่าได้พัฒนาไปถึงจุดมุ่งหมายปลายทางของหลักสูตร และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์หรือไม่ รวมทั้งเป็นสิ่งที่ทำให้ทราบว่าผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสรุปว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรต่าง ๆ เป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จในการจัดการศึกษาของหลักสูตรนั้น ๆ เกี่ยวข้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาสาระ การจัดการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล ดังนั้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จึงเป็นเครื่องชี้ความสำเร็จในการจัดการศึกษาของหลักสูตรและเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้อง

ในทางการศึกษาการทดสอบเป็นกระบวนการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สำคัญ ซึ่งการทดสอบมีหลายลักษณะ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของผู้สอน

ณัฐวรีย์ ประยูรวรรณ (2552: 45) ได้สรุปว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระบบโรงเรียน เป็นการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และตามการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนของครูผู้รับผิดชอบ อีกประเภทหนึ่ง คือการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนอกระบบโรงเรียน เป็นการวัดความรู้ความสามารถของผู้เรียน ตามลักษณะการจัดการศึกษา ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร การศึกษานอกโรงเรียน ส่วนใหญ่จะใช้วิธีสอบจากแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเอง หรือแบบทดสอบมาตรฐาน

สรุป การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นการตรวจสอบระดับความสามารถทางสมอง ร่างกายและจิตใจ ของผู้เรียนว่า เรียนรู้แล้วได้อะไรบ้าง มีความสามารถ ทักษะ เจตคติด้านใดมากน้อยเพียงใดตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร โดยสามารถใช้วิธีการวัดได้หลากหลายวิธีตามเนื้อหา สาระและธรรมชาติของแต่ละวิชา ให้ได้ค่าคะแนนผลการวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนรายบุคคล ซึ่งทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อนำคะแนนเทียบกับเกณฑ์ของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพนั้น เป็นสิ่งที่สถานศึกษา และผู้บริหารต้องบริหารงาน โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อนำไปเป็นแนวทางการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ต่อไป

ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แนวคิดของ Gagne and Briggs

Gagne and Briggs (1979: 88) ได้แบ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้เป็น 2 ประเภท คือ

1. ปัจจัยภายนอก เป็นปัจจัยเดิมของการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยการให้สิ่งเร้าพร้อมกันให้ผู้เรียนตอบสนองในสิ่งที่ต้องการ การทำซ้ำคือการให้ผู้เรียนเรียนรู้โดยใช้สิ่งเร้า แล้วตอบสนองหลาย ๆ ครั้ง จนสามารถเรียนรู้ได้ การให้การเสริมแรง คือ การเสริมกำลังใจให้เกิดความพอใจในการเรียนรู้
2. ปัจจัยภายใน เป็นสิ่งภายในที่ผู้เรียนต้องมีเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ข้อเท็จจริง ในขณะที่เรียนขณะนั้นหรือระลึกจากที่เรียนมาแล้ว โดยความสามารถในการใช้สมองเพื่อการเรียนรู้ โดยระลึกจากประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผ่านมา สมรรถภาพที่ควบคุมการเรียนรู้ ความตั้งใจ การจำ และพฤติกรรมความคิดของมนุษย์เป็นกระบวนการทำงานภายในสมองของมนุษย์

แนวคิดของ Bloom

Bloom (1976: 139) กล่าวถึงตัวแปรปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่ามี 3 ตัวแปร ได้แก่

1. พฤติกรรมด้านปัญญา (Cognitive Entry Behaviors) เป็นพฤติกรรมด้านความรู้ ความคิด ความเข้าใจ หมายถึงการเรียนรู้ที่จำเป็นต้องการเรียนเรื่องนั้น และมีมาก่อน ได้แก่ ความสามารถ ทักษะ ความถนัด และพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียนที่มีมาก่อน
2. คุณลักษณะทางอารมณ์ จิตใจ (Affective Entry Characteristics) หมายถึง แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ ความกระตือรือร้นที่มีต่อเนื้อหาที่เรียน รวมถึงทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อเนื้อหาวิชา ต่อสถานศึกษา สถาบัน ระบบการเรียน และมีโนภาพต่อตนเองในการยอมรับความสามารถของตนเอง เป็นต้น
3. คุณภาพของการสอน (Quality of Instruction) หมายถึง การเรียนการสอนหรือประสิทธิผลที่ผู้เรียนจะได้รับผลสำเร็จในการเรียน เป็นตัวกำหนดประสิทธิภาพการเรียนของผู้เรียน โดยการบอกจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน การให้การเสริมแรงของครู การชี้แนะ การได้รับคำแนะนำที่มีต่อผู้เรียน การให้ข้อมูลย้อนกลับ หรือการให้ผู้เรียนรู้ผลว่าผู้เรียนกระทำการเรียนรู้ได้ถูกต้องหรือไม่ ต้องแก้ไขข้อบกพร่อง หรือพัฒนาการเรียนรู้ในเรื่องใด

แนวคิดของ Klausmier

Klausmier (1985: 45) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ค่อนข้างครอบคลุม ดังนี้

1. คุณลักษณะของผู้เรียน ได้แก่ ความพร้อมทางด้านสมอง ความพร้อมทางด้านสติปัญญา ความพร้อมด้านร่างกาย และความสามารถทางด้านทักษะของร่างกาย คุณลักษณะทางจิตใจ ได้แก่ ความสนใจ แรงจูงใจ เจตคติ ค่านิยม สุขภาพจิต ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง ความเข้าใจในสถานการณ์ อายุ และเพศ
2. คุณลักษณะของผู้สอน ได้แก่ สติปัญญา ความรู้ในวิชาที่สอน การพัฒนาความรู้ ทักษะร่างกาย คุณลักษณะทางจิตใจ สุขภาพ ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง ความเข้าใจในสถานการณ์ อายุ และเพศ

3. พฤติกรรมระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่มีความเป็นมิตรต่อกัน เข้าอกเข้าใจกัน มีความรู้สึกที่ดีต่อกัน เกี่ยวกับเรื่องนี้ สภาพการจัดการเรียนการสอนที่ดีนั้น นอกจากครูจะมีวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ดี มีการเตรียมการสอนดี มีอุปกรณ์การสอนครบถ้วน เอาใจใส่ดี ลักษณะและขนาดของห้องเรียนมีความเหมาะสมแล้ว ครูต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียน และพยายามตอบสนองความต้องการ จะทำให้ครูสามารถเลือกวิธีการเรียนที่เหมาะสม ทำให้ผู้เรียนมีกำลังใจ ช่วยให้การสอนมีประสิทธิภาพ

4. คุณลักษณะของกลุ่มผู้เรียน ได้แก่ โครงสร้างของกลุ่มตลอดจนความสัมพันธ์ของกลุ่ม เจตคติ ความสามัคคี ภาวะผู้นำ และผู้ตามที่ดีของกลุ่ม

5. เครื่องมือและอุปกรณ์ในการเรียน บทเรียน แบบเรียน

6. แรงผลักดันภายนอก ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างคนในบ้านดี สิ่งแวดล้อมมีวัฒนธรรมและคุณธรรมพื้นฐานดี เช่น ขยันหมั่นเพียร ความประพฤติดี

จากแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดังกล่าว มีตัวแปรปัจจัยที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน 3 ปัจจัยหลัก ๆ ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้เรียน ในด้านความต้องการ แรงจูงใจในการเรียนรู้ พื้นฐานความรู้เดิม พฤติกรรมการเรียนรู้ ปัจจัยด้านผู้สอน ในด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ปัจจัยที่มีส่วนต่อการการเรียนรู้และการเรียนการสอน สื่อเครื่องมือและอุปกรณ์ในการเรียน ผู้เรียนคนอื่น ๆ ความสัมพันธ์ของกลุ่มผู้เรียน ความสัมพันธ์ระหว่างคนในบ้าน ฯลฯ

นอกจากนี้ มีผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับองค์ประกอบที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนี้

กรองแก้ว วรณพฤกษ์ (2555 : 45-46) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้นประกอบด้วย

1. คุณลักษณะของผู้เรียน ได้แก่ ความพร้อมทางสมอง ความพร้อมทางสติปัญญา ความพร้อมทางด้านร่างกาย ความสามารถทางด้านทักษะของร่างกายคุณลักษณะทางจิตใจ ซึ่งได้แก่ความสนใจ แรงจูงใจ เจตคติ และค่านิยม ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง ความเข้าใจในสถานการณ์ อายุเพศ

2. คุณลักษณะของผู้สอน ได้แก่ สติปัญญา ความรู้ในวิชาที่สอน การพัฒนาความรู้

3. พฤติกรรมระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนจะต้องมีพฤติกรรมที่มีความเป็นมิตรต่อกัน เข้าอกเข้าใจความสัมพันธ์กันดี มีความรู้สึกที่ดีต่อกัน

4. คุณลักษณะของกลุ่มผู้เรียน ได้แก่ โครงสร้างของกลุ่ม ความสัมพันธ์ของกลุ่ม เจตคติ ความสามัคคี ภาวะผู้นำและผู้ตามที่ดีของกลุ่ม

5. คุณลักษณะของพฤติกรรมเฉพาะตัว ได้แก่ การตอบสนองต่อการเรียน การมีเครื่องมือและอุปกรณ์พร้อมในการเรียน ความสนใจต่อบทเรียน

6. แรงผลักดันภายนอก ได้แก่ บ้านมีความสัมพันธ์ระหว่างคนในบ้านดี สิ่งแวดล้อมมีวัฒนธรรมและคุณธรรมพื้นฐานดี เช่น ขยันหมั่นเพียรความประพฤติดี

นิรมล บุญรักษา (2555: 23) กล่าวถึง องค์ประกอบที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประกอบด้วย ด้านตัวผู้เรียน หมายถึง พฤติกรรมความรู้ ความคิด และสติปัญญา ความสามารถด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความถนัด ความสนใจ และพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียน ด้านอารมณ์ จิตใจ หมายถึง ความกระตือรือร้น แรงจูงใจที่ทำให้เกิดการอยากเรียนรู้ เจตคติต่อเนื้อหาวิชา ระบบการเรียน และพื้นฐานทางครอบครัว คุณภาพการสอน หมายถึง ครูสามารถทำให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ สนใจ มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน มีการเสริมแรงของครู บุคลิกภาพของครูผู้สอน มีการประเมินผลการสอนเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องในการเรียนการสอน

จากแนวคิดเกี่ยวกับตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์เรียน ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัย ที่เกี่ยวข้องซึ่งที่มีการศึกษาตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อพิจารณาตัวแปรที่สอดคล้องกับบริบทของนักศึกษาการศึกษาชั้นพื้นฐานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายนอกระบบโรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นประชากรวัยแรงงาน คือ มีการประกอบอาชีพ มีภาระหน้าที่ทางครอบครัว พื้นฐานความรู้ไม่เท่ากัน เป็นต้น ผลการศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดตามตาราง 1

ตาราง 1 (ต่อ)

ที่	ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	เพ็ญแข ดวงขวัญ (2548) กศน.	กรณิการ์ ภิรมย์รัตน์ (2554)	ฉัตรชัย บุษบงศ์ (2555)	เบญจกมล สังข์ศิริ (2555)	พงษ์ไกร วรรณตรง (2555)	สุภาพร คำาศ (2555)	รุ่งกรณ์ กล้ายประยงค์ (2555)	กิติ หรองบุญ (2555)	นันทิพร บุญท้อ (2555)	ณัฐนิภาภรณ์ พยกุลเขต (2555)	พรพรรณ แก้วสาย (2556)	สุวิทย์ พงษ์ (2557)	จตุพร วงศ์ไชย (2557)	เจษฎาภรณ์ อินแก้ว (2557)	วาสนา กลิมหอม (2558)	ปัญญา กันเขต (2558)	ชนิดา ยอดสาลี (2559)	วพรรณ ศรีกล้า (2559)	ณิชาภรณ์ นิตะโน (2559)	ฐิติรย์ สุโธ (2559) กศน	ผาณิตา วงศ์ขจร 2560	รวมความถี่	ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
31	การบริหารงานของสถาบัน					X							✓										2	1
32	การบริการของสถานศึกษา																				X		1	0
33	สภาพแวดล้อมในโรงเรียน		X				X											X		X			4	0
34	บรรยากาศในชั้นเรียน										X		X	X	✓			X	✓	✓			6	3
35	หลักสูตร		✓																				1	1
36	สื่อการเรียนการสอน		✓															✓			X		3	2
37	การส่งเสริมด้านการศึกษา/ห้องสมุด			✓														✓					2	2
38	ภาวะผู้นำของผู้บริหาร									✓		✓	X					✓					4	3
39	ขนาดของโรงเรียน											X	X										2	0
40	กระบวนการบริหาร											X											1	0
41	การติดต่อสื่อสารของผู้บริหารกับครู											X											1	0

หมายเหตุ สัญลักษณ์ ✓ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

X เป็นปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จากตาราง 1 ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาและสังเคราะห์ตัวแปรจากงานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมีงานวิจัยที่มีบริบทเหมือนกันทั้งผู้บริหาร ครู กศน. นักศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานที่เรียน สื่ออุปกรณ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีเพียง 2 เรื่อง คือ งานวิจัยของเพ็ญแข ดวงขวัญ (2548) และ จูฑารีย์ สุโธ๊ะ (2559) นอกนั้นเป็นการวิจัยกับที่มีสภาพ บริบท และกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในระบบโรงเรียน แต่ก็ใช้หลักสูตรเดียวกัน คือหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ แตกต่างกันเพียงกลุ่มผู้เรียน วิธีการจัดการเรียนการสอน ครู และบริบทของสถานศึกษา ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ผู้วิจัยได้ศึกษาตัวแปร การดำเนินการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งมีนิยามปฏิบัติการเพื่อใช้เป็นข้อคำถามในแบบสอบถามการวิจัย พบว่ามีตัวแปรหลายตัวแปร ที่เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดังนี้

1. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นตัวแปรที่มีงานวิจัยที่ศึกษามากที่สุด และเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเป็นความมุ่งมั่นตั้งใจ ความพยายามที่เป็นแรงผลักดันให้ตนเองประสบผลสำเร็จในการเรียนตามที่ตั้งไว้ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้น มีความพอใจที่จะเลือกทำงานที่ยาก เพื่อการกระทำที่ทำให้ตนเองประสบความสำเร็จ พยายามเรียนรู้ ทำงาน ให้สำเร็จเพื่อความพอใจของตนเอง พยายามทำสิ่งต่าง ๆ ให้ดีขึ้นกว่าเดิม มีความใฝ่ฝันที่จะเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จทั้งระยะสั้นระยะยาว อย่างมีเป้าหมาย เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนตามที่ต้องการ งานวิจัยที่ศึกษาตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ได้แก่งานวิจัยของ เพ็ญแข ดวงขวัญ (2548) กรรณิการ์ ภิรมย์รัตน์ (2554) เบญจกมล สังข์ศิริ (2555) พงศ์ไกร วรณตรง (2555) กิติ ครองบุญ (2555) ณีภูติยาภรณ์ หยกอุบล (2555) พรพรรณ แก้วฝ้าย (2556) สุรวีทย์ พลมณี (2557) จตุพร วงศ์ไชย (2557) เจษฎาภรณ์ อันแก้ว (2557) วาสนา กลิ่นหอม (2559) นิชลกานต์ นิทะโน (2559) จูฑารีย์ สุโธ๊ะ (2559) ภาณิตตา วงศ์ขจร (2560)

2. เจตคติต่อการเรียน เป็นตัวแปรที่มีงานวิจัยที่ศึกษารองมาจากแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเป็นความรู้สึกที่มีต่อการเรียน แสดงออกเป็นพฤติกรรมได้ 2 ลักษณะ คือทางบวกหรือเจตคติทางบวก มีพฤติกรรมที่แสดงออกในลักษณะของความพึงพอใจ เห็นด้วย สนใจมาเรียนสม่ำเสมอ เห็นคุณค่าของการศึกษา มีความต้องการที่จะปฏิบัติตามต้องการใกล้ชิดกับสิ่งนั้น ส่วนอีกลักษณะหนึ่งคือทางลบหรือ เจตคติเชิงลบ มีพฤติกรรมที่แสดงออกในลักษณะที่เป็นปฏิปักษ์ต่อการเรียน คือการไม่เห็นด้วย ไม่สนใจ ขาดเรียนบ่อย ๆ ไม่ชอบ ไม่เห็นคุณค่าของการศึกษา ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายหรือต้องการหนีห่างจากการเรียน งานวิจัยที่ศึกษาตัวแปรเจตคติต่อการเรียน ได้แก่งานวิจัยของกรรณิการ์ ภิรมย์รัตน์ (2554) เบญจกมล สังข์ศิริ (2555) พงศ์ไกร วรณตรง (2555) ณีภูติยาภรณ์ หยกอุบล (2555) พรพรรณ แก้วฝ้าย (2556) สุรวีทย์ พลมณี (2557) จตุพร วงศ์ไชย (2557) เจษฎาภรณ์ อันแก้ว (2557) วาสนา กลิ่นหอม (2559) นิชลกานต์ นิทะโน (2559) จูฑารีย์ สุโธ๊ะ (2559) ภาณิตตา วงศ์ขจร (2560)

3. ความพร้อมในการเรียน เป็นตัวแปรที่มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนิสัยในการเรียน พฤติกรรมการเรียน สภาวะของผู้เรียนที่มีวุฒิภาวะ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสติปัญญา มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งกับผู้เรียนคนอื่น ๆ และครูผู้สอน โดยพร้อมที่จะรับการเรียนรู้ จากกิจกรรมการเรียนการสอน และการเรียนรู้จากสื่อต่าง ๆ งานวิจัยที่ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวกับลักษณะ ของความพร้อมในการเรียน ได้แก่ งานวิจัยของเพ็ญแข ดวงขวัญ (2548) นันทิพร บุญห่อ (2555) เบญจกมล สังข์ศิริ (2555) สุภาพร คำรศ (2555) สุรวุฒิ พลมณี (2557) วาสนา กลิ่นหอม (2559) ชนิดา ยอดสาลี (2559) ฐิตารีย์ สุโธ๊ะ (2559) วรพรรณ ศรีกล้า (2559) ผาณิตตา วงค์ขจร (2560)

4. ความรับผิดชอบในการเรียน เป็นตัวแปรที่มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมในการ เรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นการอ่านเนื้อหาก่อนเรียน ทบทวนหลังการเรียน บันทึกผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยความตั้งใจ มุ่งมั่น พยายาม พากเพียร และเต็มใจ ไม่ละทิ้ง หรือทอดทิ้งงาน รู้จักหน้าที่ ของตนปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ตรงต่อเวลา ทำงาน ทำกิจกรรม การเรียนรู้อย่างเต็มที่ เต็มความสามารถเพื่อที่จะประสบความสำเร็จในการเรียน งานวิจัยที่ศึกษาตัวแปร ที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบในการเรียน ได้แก่ งานวิจัยของเพ็ญแข ดวงขวัญ (2548) เบญจกมล สังข์ศิริ (2555) ฐิตารีย์ สุโธ๊ะ (2559)

5. พฤติกรรมการสอนของครู เป็นตัวแปรที่มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับวิธีการสอน กระบวนการจัดการเรียนการสอน คุณภาพการสอน โดยการชี้แจงโครงสร้างหลักสูตร การเรียนการสอน ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 การชี้แจง จุดประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละเนื้อหาตามตัวชี้วัดทางการเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของ ครูมีความหลากหลาย เปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการอภิปราย แสดงความคิดเห็น ครูมีความรู้ ในเนื้อหาวิชาที่สอน และมีเทคนิคการสอนที่ทำให้นักศึกษาเข้าใจได้ง่าย มีการเชื่อมโยงเนื้อหาการเรียน กับประสบการณ์เดิม และการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ การใช้สื่อการสอนสอดคล้องกับเนื้อหาและ นักศึกษา การวัดและประเมินผลตามตัวชี้วัดทางการเรียน ครูมีการพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษา เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ในการเรียน และเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียน ของตัวเอง งานวิจัยที่ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู ได้แก่ งานวิจัยของเพ็ญแข ดวงขวัญ (2548) กรรณิการ์ ภิรมย์รัตน์ (2554) เบญจกมล สังข์ศิริ (2555) พงศ์ไกร วรรณตรง (2555) สุภาพร คำรศ (2555) กิติ ครองบุญ (2555) สุรวุฒิ พลมณี (2557) เจษฎาภรณ์ อันแก้ว (2557) จตุพร วงศ์ไชย (2557) ชนิดา ยอดสาลี (2559) ฐิตารีย์ สุโธ๊ะ (2559) ผาณิตตา วงค์ขจร (2560)

6. การบริการของสถานศึกษา เป็นตัวแปรที่มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับสถานศึกษามีการ อำนวยความสะดวกหรือการเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย การมีห้องสำหรับการศึกษาค้นคว้า หรือทำงานกลุ่ม มีหนังสือที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่เรียน ที่เพียงพอ และมีการเสริมหลักสูตรให้ความรู้กับนักศึกษาในด้านต่าง ๆ มีห้องสมุดและบรรณารักษ์ ที่ให้บริการการศึกษาค้นคว้า มีการตรวจสอบสภาพ การจัดสวัสดิการ ทุนการศึกษา ดูแลช่วยเหลือ

นักศึกษา ให้บริการที่รวดเร็ว สะดวกทั้งการลงทะเบียนเรียน การตรวจสอบผลการเรียน งานวิจัย ที่ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวกับการบริการของสถานศึกษา ได้แก่ งานวิจัยของกรรณิการ์ ภิรมย์รัตน์ (2554) ฉัตรชัย บุชบงค์ (2555) สุภาพร คำรศ (2555) เจษฎาภรณ์ อันแก้ว (2557) ชนิตา ยอดสาลี (2559) จิตารีย์ สุโธ๊ะ (2559)

7. ความพร้อมของสื่อการเรียนการสอน เป็นตัวแปรที่มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการ ให้บริการสื่อในการเรียนรู้อย่างเพียงพอ เช่น หนังสือเรียน คู่มือ หนังสือแบบเรียน สื่อดิจิทัล คอมพิวเตอร์ สัญญาณอินเทอร์เน็ต แหล่งเรียนรู้ ครูสอนเสริมหรือติว ทำให้มีความสะดวกในการ ค้นคว้าหาความรู้ งานวิจัยที่ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวกับความพร้อมของสื่อการเรียนการสอน ได้แก่ งานวิจัย ของกรรณิการ์ ภิรมย์รัตน์ (2554) ปัญญา กันเกตุ (2558) จิตารีย์ สุโธ๊ะ (2559)

8. สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา เป็นตัวแปรที่มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับ สถานที่ที่ใช้ใน การจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างหรือสนับสนุนให้มีบรรยากาศในการเรียนรู้ มีสิ่งแวดล้อมที่เอื้อ ต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา ที่จะส่งผลให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ งานวิจัย ที่ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ได้แก่ งานวิจัยของกรรณิการ์ ภิรมย์รัตน์ (2554) สุภาพร คำรศ (2555) ชนิตา ยอดสาลี (2559) จิตารีย์ สุโธ๊ะ (2559)

ส่วนตัวแปรที่ผู้วิจัยไม่ได้คัดเลือก ได้แก่ ตัวแปรเกี่ยวกับ เพศ ระดับชั้น อายุ สถานภาพ สมรส การประกอบอาชีพ รายได้ของครอบครัว การส่งเสริมของผู้ปกครอง การดูแลเอาใจใส่ ของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง สภาพแวดล้อมของบ้าน รายได้ของผู้ปกครอง ความสัมพันธ์ ของสมาชิกในครอบครัว เนื่องจากนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนเป็นบุคคลที่พลาดโอกาส ทางการศึกษา สถานศึกษาไม่สามารถคัดเลือกบุคคลที่จะเข้ารับการศึกษาจากระบบโรงเรียนได้ นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นผู้ใหญ่ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป สามารถดูแลตนเองได้ ไม่มีผู้ปกครองที่จะมาสนับสนุน การเรียนเหมือนกับนักเรียนในระบบโรงเรียน จุดมุ่งหมายของการมาเรียนเพื่อการมีวุฒิการศึกษา ที่สูงขึ้น เพื่อนำไปประกอบอาชีพหรือปรับเงินเดือนให้สูงขึ้น ส่วนตัวแปรที่ไม่ได้เลือกเป็นตัวแปร ที่ศึกษาในด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครู เนื่องจากครู กศน. ตำแหน่งเป็นพนักงานราชการ มีบทบาทหน้าที่จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในระดับตำบล โดยจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานเป็นบทบาทหน้าที่หนึ่งในการจัดการศึกษานอกระบบ ทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาในเรื่อง ของพฤติกรรมการสอนของครูมากกว่าตัวแปรอื่น ๆ ส่วนตัวแปรด้านผู้บริหารสถานศึกษา ที่ไม่ได้เลือก ตัวแปรเหล่านี้มาศึกษาเพราะในการบริหารงาน ขนาดของสถานศึกษา ภาวะผู้นำของผู้บริหาร กระบวนการบริหาร การติดต่อสื่อสารของผู้บริหารกับครู เนื่องจากมีข้อจำกัดในการบริหารงานภายใน สถานศึกษา ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ตอบสนองสอบถามเป็นนักศึกษาการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน จะไม่ทราบข้อมูล เกี่ยวกับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา จึงไม่เลือกเป็นตัวแปรที่ศึกษา ซึ่งตัวแปรที่ศึกษา จะเป็นเรื่องของการบริการของสถานศึกษา ความพร้อมของสื่อการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อม

ของสถานศึกษา ที่นักศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนเกี่ยวข้องในการรับบริการของสถานศึกษาโดยตรง

แนวทางการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์ที่จะนำทรัพยากรในการบริหารมาประกอบการบริหาร ในการจัดกิจกรรมการพัฒนาหรือปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน โดยการดำเนินงานทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน (ธวัชชัย ตั้งอุทัยเรือง 2557: 9) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอันเป็นเป้าหมายสูงสุดของภารกิจของสถานศึกษา โดยการวางแผนงานติดตามงานที่เกี่ยวข้องกับวิชาการทั้งหมด (Vick, Jennifer and Heiberger. 2002: 1, กมล ภูประเสริฐ 2547: 6) ดังนั้น การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญ ที่ถือว่าเป็นหัวใจของสถานศึกษา ที่มีส่วนทำให้การจัดกระบวนการเรียนการสอนให้มีรูปแบบที่สมบูรณ์ชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ และเกิดการเรียนรู้

ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานสำคัญที่สุด เป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษา เป็นงานหลักที่ผู้บริหาร ต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่ง เป็นงานที่มีความสำคัญในการจัดระบบงาน และการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาก็คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพสูง พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรม และคุณสมบัติตามที่ต้องการ เพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมต่อไป ได้เป็นอย่างดี โดยสถานศึกษาจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเป็นสำคัญ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553 : 33) (วิภา ทองหง่า. 2554: 18) ซึ่งความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ ก่อให้เกิดผลดีต่อสถานศึกษาดังนี้ (รุ่งรัชดาพร เวหชาติ. 2551: 28)

1. สถานศึกษาบริหารงานด้านวิชาการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชนและท้องถิ่น
2. การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้มาตรฐานและมีคุณภาพสอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษา
3. สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนจัดปัจจัยเกื้อหนุน การพัฒนาการเรียนรู้ที่สนองตามความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่น โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ

4. สถานศึกษาได้ประสานความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น ๆ อย่างกว้างขวาง

5. งานวิชาการของสถานศึกษา เป็นงานที่มุ่งเน้นการพัฒนาด้านสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม เจตคติและค่านิยมให้กับผู้เรียน เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข ในการดำรงชีวิต ตลอดจนเป็นผู้มีคุณค่าในสังคม

6. งานวิชาการของสถานศึกษา เป็นตัวแปรที่จะกำหนดการจัดสรรทรัพยากรให้แก่ สถานศึกษา ในเรื่องของงบประมาณ วัสดุครุภัณฑ์ ซึ่งสถานศึกษาจะได้รับการจัดสรรงบประมาณมาก หรือน้อย ขึ้นอยู่กับปริมาณงานด้านวิชาการ

7. งานวิชาการเป็นเครื่องมือในการตัดสินคุณภาพของสถานศึกษา โดยพิจารณาถึงวิธีการ และผลผลิตของระบบงานวิชาการ ซึ่งได้แก่ วิธีการสอน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน คุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของผู้เรียน เป็นต้น

8. งานวิชาการเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จ และความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากงานวิชาการเป็นงานหลักในสถานศึกษา ที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการกระตุ้นและ ส่งเสริมให้ครูร่วมมือกันในการปรับปรุงงานวิชาการของสถานศึกษาอยู่เสมอ ดังนั้นผู้บริหาร สถานศึกษาต้องรู้จักวางแผน การติดต่อสื่อสาร การประสานงาน การควบคุมบังคับบัญชา การวินิจฉัย สั่งการ การมอบหมายงานให้ถูกต้องและเหมาะสมเพื่อให้การปฏิบัติงานวิชาการบรรลุจุดมุ่งหมาย ของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ ซึ่งบ่งบอกถึงการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ของสถานศึกษา และเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จ ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำ องค์กร มีหลักการบริหารงานวิชาการดังนี้

การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

การบริหารงานวิชาการ เป็นบทบาทหน้าที่หนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษา โดยกระทรวง ศึกษาธิการ ได้จำแนกการบริหารงานวิชาการออกเป็น 17 ด้าน ประกอบด้วย 1) การพัฒนา หรือการ ดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 2) การวางแผนงานด้านวิชาการ 3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 5) การพัฒนากระบวนการ เรียนรู้ 6) การวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาในสถานศึกษา 8) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 9) การนิเทศการศึกษา 10) การ แนะแนว 11) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 12) การส่งเสริม ชุมชนให้ มีความเข้มแข็งทางวิชาการ 13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและ องค์กรอื่น 14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการ แก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถาน ประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 15) การจัดทำระเบียบและ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้าน

วิชาการของสถานศึกษา 16) การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ ในสถานศึกษาและ 17) การพัฒนา และใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550: 31-51)

การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักหรือภารกิจหลักของสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา ที่ต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่มุ่งกระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาดำเนินการได้อย่างอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องตอบสนองต่อชุมชนท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารสถานศึกษา ที่จะต้องกำหนดแบบแผนวิชาการ ขั้นตอนการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน เป็นระบบเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ 2553: 8) แสดงให้เห็นว่าการบริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อประสิทธิผลและการบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างมากที่สุด ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการบริหารงานวิชาการ ในด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องอาศัยการบริหารงานวิชาการที่มุ่งปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพอยู่เสมอ ซึ่งการบริหารงานวิชาการเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะสามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้ (ลีวัชร ดาวงค์. 2558: 653-654)

การบริหารงานวิชาการจึงเป็นงานของสถานศึกษา ที่แสดงถึงมาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษา โดยพิจารณาได้จากผลงานวิชาการ ซึ่งเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนที่เป็นหัวใจของสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับในสถานศึกษา อาจเกี่ยวข้องในทางตรงหรือทางอ้อมขึ้นอยู่กับลักษณะของงานนั้น ผู้บริหารจึงควรให้ความสำคัญกับงานวิชาการ โดยต้องมีความรอบรู้ในด้านการบริหารมีศิลปะและเทคนิคในการดำเนินงาน ติดตามกำกับดูแล เพื่อให้ภาระงานต่าง ๆ โดยเฉพาะผลสัมฤทธิ์ของสถานศึกษาทั้งในระดับสถานศึกษาและระดับชาติให้มีคุณภาพอีกด้วย

หลักการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารจำเป็นจะต้องมีหลักการในการบริหารงานด้านนี้อย่างมีประสิทธิภาพ งานวิชาการมีขอบข่ายกว้างขวางมากในการบริหารงานวิชาการแต่ละอย่าง จึงมีเทคนิคและหลักการที่แตกต่างกันไปในรายละเอียดของงาน แต่หลักการสำคัญที่ควรนำไปปฏิบัติในการบริหารงานวิชาการไว้ ดังนี้

กิตติมา ปรีดีติลล (2545: 44) ได้กล่าวสรุปถึงหลักการบริหารวิชาการไว้ว่า

1. จัดทำแผนงานวิชาการที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือนโยบายหลัก
2. การบริหารงานวิชาการมุ่งความร่วมมือกันทำงาน
3. ควรจะกระจายอำนาจและความรับผิดชอบให้ผู้ปฏิบัติ

4. ควรส่งเสริมผู้ร่วมงานให้ปรับปรุงตนเองด้านวิชาการ
5. ริเริ่มสร้างสรรค์ในการปรับปรุงงานวิชาการ
6. ผู้บริหารควรใช้เทคนิคการส่งเสริมคนอื่นมากกว่าการสอนคนอื่น
7. มีการให้ขวัญ กำลังใจในการทำงาน
8. ควรมีโอกาสกรรมการที่ปรึกษาทางวิชาการ
9. ให้ครูเข้าใจวัตถุประสงค์ และจุดมุ่งหมายของการสอนทุกวิชาที่รับผิดชอบ
10. ติดตามและประเมินผลงาน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553: 3-4) ได้กล่าวถึงหลักการบริหารงานวิชาการ ดังนี้

1. หลักแห่งประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การมีผลผลิตเพิ่มขึ้นโดยไม่เพิ่มการลงทุน นั่นคือ นักเรียน นักศึกษาสามารถสำเร็จการศึกษาตามกำหนดของหลักสูตรโดยไม่ลาออกกลางคัน เรียนเกินเวลา และช้าเกินกำหนด

2. หลักแห่งประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ผลผลิตได้ตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ นั่นคือนักเรียน นักศึกษามีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ คุณภาพ

สมชาย ชูเลิศ (2553: 15) และ อำนวย มีสมทรัพย์ (2553: 32) กล่าวว่างานวิชาการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งหลักในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ต้องใช้หลักในการกระจายอำนาจให้บุคคลทุกคนเข้ามามีส่วนร่วม สร้างความรับผิดชอบร่วมกัน ลดหลั่นตามหน้าที่ของแต่ละคน โดยผู้บริหารต้องใช้วิธีการประชาธิปไตยในการบริหารงาน กระตุ้นให้ครูมีความกระตือรือร้นเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ รวมทั้งผู้บริหารต้องปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครูและบุคลากร

วิมล เดชะ (2559: 22) กล่าวว่า หลักการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การจัดทำแผนการบริหารงานวิชาการ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือนโยบายหลักของสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้หลักการกระจายอำนาจให้บุคคลได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบร่วมกัน เพื่อพัฒนางานวิชาการให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

สรุปว่า หลักการบริหารงานวิชาการ ยึดหลักแห่งการมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล โดยบริหารงานแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้สถานศึกษาพัฒนางานวิชาการ ทั้งทางด้านการพัฒนาครู ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งการบริหารงานวิชาการให้เกิดประสิทธิผลและเป็นตัวชี้วัดของการบริหารงานวิชาการ คือการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนั้น ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารงานวิชาการให้เกิดประสิทธิผล โดยเฉพาะการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็นสภาพปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ปัญหาหรือพัฒนา ดังนั้นผู้วิจัยจึงศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยการบริหารงานวิชาการ ดังนี้

แนวทางการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยการบริหารงานวิชาการ

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.) ได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยมีจุดมุ่งหมายที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีสติปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีศักยภาพในการประกอบอาชีพ และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยเน้นให้เป็นหลักสูตรที่มีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของกลุ่มผู้เรียนที่อยู่นอกระบบโรงเรียน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์จากการทำงาน และการประกอบอาชีพ สำนักงาน กศน. จึงได้มอบหมายให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดทั่วประเทศ ดำเนินการจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยคำนึงถึงการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีนโยบายในการพัฒนาสถานศึกษาทั่วประเทศให้ก้าวสู่คุณภาพและมาตรฐานในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ใกล้เคียงกัน โดยใช้ข้อสอบกลางในการวัดผลสัมฤทธิ์ปลายภาคเรียนของนักศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในส่วนของรายวิชาบังคับและรายวิชาเลือกบังคับตามหลักสูตร เพื่อสอบวัดความรู้ ความสามารถทางการเรียนด้านเนื้อหา ด้านวิชาการ และด้านทักษะต่าง ๆ ในแต่ละภาคเรียน ค่าคะแนนเฉลี่ยผลการสอบรายวิชาบังคับและรายวิชาเลือกบังคับ จะเป็นข้อมูลสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาครูผู้สอน เพื่อให้ครูผู้สอนวิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ยแต่ละรายวิชา และนำไปพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะและเจตคติของนักศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป ซึ่ง สำนักงาน กศน. กำหนดนโยบายแนวปฏิบัติที่ดีเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อให้สถานศึกษานำไปปฏิบัติ ดังนี้ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2560: 1)

1. ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ที่น่าสนใจ เช่น การสอนแบบ active learning การสอนแบบ PBL เพื่อให้นักศึกษาได้มีกระบวนการคิด แก้ปัญหา และลงมือปฏิบัติจริง
2. ครูนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน เช่น google classroom มีการเรียนรู้นอกสถานที่ การจัดค่ายวิชาการ ทำให้นักศึกษามีความสนใจอยากเรียน มีความสุขและสนุกกับการเรียนรู้ จะทำให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจมากขึ้นในการนำความรู้มาสอบ
3. ครูให้ความสำคัญกับการมาพบกลุ่มของนักศึกษา จัดให้มีการพบกลุ่มตามความต้องการของนักศึกษา
4. สถานศึกษาและครูจัดการสอนเสริมในเนื้อหาที่นักศึกษาทำคะแนนได้ไม่ดี ดิวเข้ม นักศึกษาก่อนสอบ
5. สถานศึกษาและครูควรมีการปรับพื้นฐานความรู้ มีการคัดแยก มีการทดสอบความรู้ว่าเด่นและด้อยในเรื่องใด และมีครูเฉพาะทาง เช่น ครูชาวต่างชาติมาสอน

6. สถานศึกษาต้องเคร่งครัดมีระบบการวางแผนการคัดสรรครูผู้สอน มีการอบรม และมีการทบทวนในสิ่งที่อบรมไปแล้ว โดยมีผลคือ ถ้านักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนลดลงจะมีผลในการประเมินครู

7. ผู้บริหารสถานศึกษามีแผนนิเทศ กำกับ ติดตาม ให้คำแนะนำ โดยมีการตรวจแผนการสอนควบคู่กับบันทึกหลังสอน เพื่อให้ข้อเสนอในการพัฒนาการเรียนการสอน

8. สถานศึกษานำข้อมูลสถิติผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาใช้ในการวางแผนพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

9. ควรดำเนินการศึกษาวิจัยเชิงสาเหตุ ปัญหา ผลกระทบ และปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จากนโยบายและแนวปฏิบัติที่สำนักงาน กศน. แจงให้สถานศึกษาดำเนินการปฏิบัติ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้

แนวคิด Empowerment Approach และ Theory-Driven Approach (Fetterman, D.M. : 1994) โดย สุพักตร์ พิบูลย์. (2560: ออนไลน์) ได้นำแนวคิดมาเสนอในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ ในการกำหนดกลยุทธ์เพื่อขับเคลื่อนคุณภาพสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ : ประกันคุณภาพภายในก้าวสู่โรงเรียนคุณภาพสูง ด้วยวงจรของ Empowerment Approach มีกระบวนการยกระดับผลสัมฤทธิ์ 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 Taking Stock คือ การตรวจสอบสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือผลการประเมินคุณภาพสถานศึกษา เพื่อวิเคราะห์ว่าสถานศึกษาเรามีคุณภาพมากน้อยเพียงใด เป็นการวิเคราะห์และจัดทำฐานข้อมูล (Baseline) เช่น พิจารณาจากผลการสอบ O-NET, NT หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประจำของสถานศึกษา

ขั้นที่ 2 Setting Goal เป็นการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จ เช่น ภายในปี 2559 สถานศึกษาต้องมีการประเมินคุณภาพภายในในระดับดีมาก กลุ่มสาระการเรียนรู้หลักอย่างน้อยร้อยละ 90 อยู่ในระดับดีมาก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน O-NET จะต้องเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 5 ของฐานเดิม เป็นต้น

ขั้นที่ 3 Developing Strategies and Implementing มุ่งพัฒนากลยุทธ์แล้วนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ ตัวอย่างของกลยุทธ์ เช่น ขับเคลื่อนห้องเรียนคุณภาพ หรือประกันคุณภาพแต่ละรายวิชา แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูทุกคนต้องตั้งเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพ และดำเนินการยกระดับคุณภาพให้ได้ตามเป้าหมาย

ขั้นที่ 4 Documenting Progress เป็นขั้นตอนการรวบรวมเอกสารหลักฐานที่แสดงถึงความก้าวหน้าของงานตามเป้าหมาย ทั้งนี้ การดำเนินงานแต่ละขั้นตอนเน้น “การมีส่วนร่วม” ของครูผู้เกี่ยวข้องฝ่ายต่าง ๆ เช่น กรรมการสถานศึกษา เครือข่ายผู้ปกครอง สมาคมศิษย์เก่า เป็นต้น

ประหยัด อนุศิลป์ (2555: 1500-1508) ได้ศึกษาวิจัย พัฒนารูปแบบการบริหารสู่การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยได้นำเสนอรูปแบบการบริหารสู่การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 ก่อการณ์งานวิเคราะห์ หมายถึง การสร้างความตระหนักร่วมกันระหว่างครูและบุคลากรทางการศึกษา ทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 และระดับโรงเรียน ในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มีการวิเคราะห์สภาพปัญหา ศึกษาความต้องการของแต่ละโรงเรียน โดยพิจารณาผลคะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ขั้นพื้นฐาน (O-Net) วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อกำหนดแผนงาน เป้าหมายความสำเร็จ และหาทางเลือกในการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 2 บ่มเพาะ เสริมเพิ่มพลัง หมายถึง การที่โรงเรียนจัดการเรียนการสอนโดยมีการสร้างบรรยากาศในการเรียน จัดหาสื่อและแหล่งเรียนรู้ ครูดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการสอนซ่อมเสริม เพิ่มเวลาในการเรียน มีการทดสอบอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ และส่งเสริมให้ผู้ปกครององค์กรต่าง ๆ มีส่วนร่วม นำไปสู่การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตลอดจนนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ขั้นตอนที่ 3 จริ่งจ้ง งานเกาะติด หมายถึง การดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตามอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ ทั้งระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และระดับโรงเรียน โดยมีการให้คำแนะนำในการจัดการเรียนการสอน มีการวัดและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง โดยได้ทำการตรวจสอบประเมินคุณภาพผู้เรียนใน 5 วิชาหลัก ได้แก่ วิชาภาษาไทย สังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์

ขั้นตอนที่ 4 พิชิตผลเป็นเลิศ หมายถึง นักเรียนมีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทั้งในสถานศึกษา และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net) มีการนำผลการปฏิบัติงานที่ดีของแต่ละบุคคลไปเผยแพร่เป็นแบบอย่างต่อโรงเรียนทั่วไป โดยการยกย่อง ชมเชยต่อสาธารณชน และประกาศเกียรติคุณ

ผลการดำเนินการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยการใช้รูปแบบการบริหารสู่การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นเวลา 3 เดือน พบว่า นักเรียน มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังการใช้รูปแบบการบริหารสู่การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการบริหารสู่การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยการบริหารวิชาการที่มีผลทำให้รูปแบบการยกระดับผลสัมฤทธิ์ประสบความสำเร็จ ได้แก่ การวางแผนโดยการวิเคราะห์สภาพปัญหาและบริบทของสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน ที่ยึดโรงเรียนเป็นฐาน ผู้บริหารต้องมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ ในการพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับบริบท ให้ครูมี

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ การสอนซ่อมเสริม การเพิ่มเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาพื้นฐานที่ยาก มีการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานโดยมีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาครู ให้มีความรู้ ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาการเรียนการสอน ให้กำลังใจช่วยเหลือครู การประสานงานหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อการพัฒนา ผู้เรียนให้เกิดพัฒนาการตามความมุ่งหมายการศึกษา และยกย่อง ชมเชยทั้งครู ผู้เรียน ที่มีการพัฒนาการเรียนการสอน จนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

โชดก ปัญญาวรานันท์ (2556: 76-86) ได้ศึกษาการพัฒนานโยบายการบริหารงานวิชาการ ที่ส่งผลทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยได้สังเคราะห์องค์ประกอบในการบริหารงานวิชาการ ได้ 11 ข้อ ได้แก่

1. ด้านหลักสูตร
2. ด้านการเรียนการสอน
3. ด้านการประเมินผล
4. ด้านการประกันคุณภาพ
5. ด้านการนิเทศการสอน
6. ด้านการแนะแนวการศึกษา
7. ด้านสื่อการสอน
8. ด้านการพัฒนาบุคลากร
9. ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี
10. ด้านการวิจัยและใช้สถิติเพื่อการบริหารงานวิชาการ
11. ด้านเป้าหมายของสถานศึกษา

นอกจากนี้ได้สรุปกระบวนการพัฒนานโยบาย ออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่

1. การกำหนดนโยบาย
2. การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ
3. การประเมินผลนโยบาย

ขั้นตอนในการกำหนดนโยบาย มี 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. ศึกษาเพื่อระบุปัญหา
2. สังสมข้อมูล
3. กำหนดทางเลือกและตัดสินใจ
4. ระบุตัวนโยบาย

ซึ่ง 4 ขั้นตอนนี้ เป็นแนวทางในการพัฒนานโยบายการบริหารงานวิชาการ ซึ่งนโยบายที่ดี ประกอบด้วยข้อพิจารณาดังต่อไปนี้

1. พัฒนาจากฐานข้อมูลที่เป็นจริง

2. สนับสนุนและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับนโยบายของผู้บังคับบัญชา
3. ภายในองค์กรเดียวกันต้องประสานนโยบายกัน
4. เป็นลายลักษณ์อักษรที่เข้าใจได้
5. ยืดหยุ่น แต่มั่นคงอยู่บนหลักการหรือระเบียบข้อบังคับที่ถูกต้อง
6. นโยบายควรมีขอบเขตที่เข้าใจได้ด้วยเหตุผล

นโยบายในการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในสถานศึกษา ได้แก่ นโยบายการติวสอบ O-NET โดยจัดชั่วโมงติวเป็นชั่วโมงเสริมเช้าหรือเย็น 1 ชั่วโมง ต่อวันในภาคเรียนนั้น ๆ นโยบายที่เน้นการอ่านออกเขียนได้ เน้นการพัฒนาหลักสูตรโดยอ้างอิงตัวชี้วัด หลักสูตรแกนกลาง และปรับเปลี่ยนแผนการบริหารงานวิชาการตามผลการประเมินเป็นรายภาคเรียน หรือรายปีการศึกษา ส่วนข้อสังเกตที่พบ คือ แนวทางการบริหารงานวิชาการส่วนใหญ่สอดคล้องกับ วงจรการบริหารงานคุณภาพของเดมมิ่ง PDCA ซึ่งเป็นแนวทางการบริหารงานวิชาการที่ดี ในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษา

นิตย โจรจันรัตนวานิชย์ (2556: 60-64) แนวทางการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาศึกษาปีที่ 3 จังหวัดปราจีนบุรี พบว่ามีแนวทางดังนี้

1. ระดับตัวผู้เรียน พบว่านักเรียนควรสร้างความเข้าใจให้แก่ตนเอง เวลาครูสอนไม่เข้าใจ ให้สอบถามครูผู้สอน สอบถามเพื่อน หมั่นฝึกฝนการอ่านอย่างสม่ำเสมอ ฝึกทำข้อสอบการคิด วิเคราะห์ การร่วมบททบทวนเป็นหมู่คณะ จำแนกเด็กเก่ง ปานกลางและอ่อน ปรับเปลี่ยนเจตคติต่อการสอบ สร้างความตระหนักให้กับตนเองให้เห็นความสำคัญของการทดสอบ O-NET เรียนรู้ประโยชน์ที่จะได้รับ จากการสอบเพิ่มเติม

2. ระดับครูผู้สอน ครูควรเรียนรู้นักเรียนโดยการเยี่ยมครอบครัวนักเรียน เพื่อส่งเสริมให้ ครอบครัวมีส่วนร่วมในการเรียน และหาวิธีการพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพเพิ่มขึ้น ครูผู้สอนควรนำ ผล การศึกษาไปเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลทางการศึกษา เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนได้มีศักยภาพในการเรียน ครูวิเคราะห์แนวข้อสอบการวัดผลประเมินผลระดับชาติ กับการวัดผลประเมินการเรียนรู้ของตนเอง เพื่อนำผลการวิเคราะห์มาพัฒนาผู้เรียน และปรับ กระบวนการจัดการเรียนรู้ จัดทำข้อสอบวัดผลประเมินผลให้สอดคล้องกับการทดสอบตามผังข้อสอบ

3. ระดับโรงเรียน โรงเรียนควรจัดอบรมพัฒนาครูผู้สอน เพื่อกระตุ้นให้ครูวิเคราะห์ผู้เรียน เป็นรายบุคคล เน้นวิเคราะห์สภาพปัญหาด้านการอ่านของนักเรียน เพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาด้านการอ่านของนักเรียน เนื่องจากการอ่านเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้เบื้องต้นที่สำคัญ และควรประสานกับเครือข่ายการศึกษาทุกภาคส่วน เพื่อร่วมวางแผนและพัฒนาคุณภาพการศึกษา และยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จัดกิจกรรมแข่งขันทักษะทางวิชาการจัดหาสื่อ อุปกรณ์ และ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ ห้องสมุด ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ รวมทั้งควรมีการสอน เพิ่มเติม โดยควรจัดกลุ่มผู้เรียนที่เหมาะสม ครูผู้สอนกล่าวว่าควรจัดแบ่งกลุ่มนักเรียนเก่ง ปานกลาง

อ่อน เพื่อปรับปรุงพัฒนานักเรียนเป็นรายกลุ่ม โดยมีข้อเสนอแนะของสถานศึกษาในการจัดทำ แนวทางการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนี้

- 1) จัดทำฐานข้อมูลคุณภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 2) วิเคราะห์ทบทวนการจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา การจัดโครงสร้างเวลาเรียน จำนวนมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด แนวการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล พร้อมทั้งกำหนดจุดพัฒนาในตัวชี้วัดที่ต้องปรับปรุงให้ชัดเจน
- 3) จัดทำแผนกลยุทธ์/แผนปฏิบัติการในการพัฒนาคุณภาพและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มีการกำหนดเป้าหมาย กิจกรรม ระยะเวลา และมีผู้รับผิดชอบในการดำเนินการอย่างชัดเจน
- 4) จัดแบ่งกลุ่มนักเรียนเก่ง ปานกลาง อ่อน เพื่อปรับปรุงพัฒนานักเรียนเป็นรายกลุ่มปลูกฝังเจตคติ และสร้างวัฒนธรรม เพื่อให้เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการสอบ
- 5) พัฒนาครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ด้วยรูปแบบและกิจกรรมที่หลากหลาย
- 6) พัฒนานักเรียนด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย ตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการและความสามารถของผู้เรียน
- 7) กำหนดแนวปฏิบัติให้ครูประจำวิชา เชิญผู้ปกครองมาปรึกษาปัญหาและแนวทางการปรับปรุงพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคล
- 8) ตั้งเครือข่ายความร่วมมือพัฒนากลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ โดยร่วมกับศึกษานิเทศก์
- 9) จัดอบรมเพิ่มสมรรถนะเทคนิคการสร้างข้อสอบให้แก่ครูผู้สอนที่เน้นการคิดวิเคราะห์
- 10) จัดระบบนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานผลการดำเนินการที่ชัดเจน

ประกาศนียบัตร วทศ. (2558: 214-233) ได้ศึกษาวิจัยยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สร้างยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และประเมินความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยการจัดการเรียนรูของครู พบว่า คุณภาพการสอน มีค่าสูงสุด ปัจจัยคุณลักษณะของผู้เรียน พบว่า เจตคติต่อการเรียนมีค่าสูงสุด และปัจจัยภูมิหลังของครอบครัว พบว่า บรรยากาศภายในครอบครัวมีค่าสูงสุด สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร พบว่าด้านวิชาการมีค่าสูงสุด โดยมีเส้นทางอิทธิพล คือ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ส่งผ่านการจัดการเรียนรูของครูมาสู่คุณลักษณะของผู้เรียน ไปยังผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และปัจจัยการ มีส่วนรวมของ

ชุมชน พบว่า ความสัมพันธ์ของชุมชนกับสถานศึกษา มีค่าสูงสุด จากข้อค้นพบดังกล่าวได้นำมาเป็นข้อมูลในการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์ ดังนี้ ยุทธศาสตร์การส่งเสริมคุณภาพการสอนของครู ยุทธศาสตร์การพัฒนาจิตลักษณะ 4 ด้าน ของผู้เรียน และยุทธศาสตร์การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนของครอบครัวและสถานศึกษา

ลีวีร์ ตาวงค์ (2558: 648-664) ได้วิจัยการพัฒนางานองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการ ที่มีผลต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน พบว่าองค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการที่มีผลต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มี 6 ด้าน ได้แก่

1. ด้านหลักสูตรการเรียนการสอน
2. ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา
3. ด้านกระบวนการเรียนการสอนของครู
4. ด้านคุณภาพของผู้เรียน
5. ด้านสื่อการเรียนการสอน
6. ด้านนโยบายการศึกษา

ข้อเสนอแนะการนำองค์ประกอบทั้ง 6 ด้าน ไปบริหารงานวิชาการเพื่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ ความตระหนักถึงปัญหา และร่วมมือกัน หาทางนำนโยบายที่กำหนดไว้มาปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม และมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารวิชาการ นำมาปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการบริหารวิชาการให้มีคุณภาพของสถานศึกษา ลดความเลื่อมล้ำทางการศึกษาและพัฒนาการเรียนของนักเรียนให้เกิดผล ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับสูงขึ้นอย่างมีคุณภาพต่อไปในอนาคต

สาวิตรี ศรีวะบุตร (2559: 93-103) วิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการที่สัมพันธ์กับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 โดยการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารวิชาการกับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ได้กำหนดกรอบคุณภาพการบริหารงานวิชาการในด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ด้านการวัดผลประเมินผล ด้านการนิเทศติดตามผล ด้านการวิจัยการเรียนรู้ และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาปรับปรุง และแก้ไขการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผลการวิจัย พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของการบริหารงานวิชาการกับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net) สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 มีค่าอยู่ระหว่าง -.291 ถึง .170 โดยการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษากับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-Net) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 4 มีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยการบริหารงานวิชาการที่สัมพันธ์กับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับการบริหารงานวิชาการ เรียงตามลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนรู้

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยการบริหารงานวิชาการ พบว่า แนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีตัวแปรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ด้านคุณภาพของผู้เรียน การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กระบวนการเรียนการสอนของครู สื่อการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล การนิเทศติดตาม และการบริหารของสถานศึกษา ทั้งในด้านบริบท สภาพแวดล้อม การแนะแนวการศึกษา การดูแลช่วยเหลือผู้เรียน และการใช้วงจรบริหารงานคุณภาพ วงจรเดมมิง ขั้นตอนในการจัดทำแนวทางการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของสุพักตร์ พิบูลย์ (2560: ออนไลน์) ซึ่งผู้วิจัยได้นำไปเป็นตัวแปรเพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวทางการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วิจัยได้ศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำเสนอในหัวข้อปัจจัยที่ส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแนวทางการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยการบริหารงานวิชาการ ในส่วนของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนี้ ผู้วิจัยเสนองานวิจัยในประเทศที่เป็นงานวิจัยที่ศึกษากับนักศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีเพียง 3 รายการ มีรายละเอียดดังนี้

เพ็ญแข ดวงขวัญ (2548) ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มหมวดวิชาพื้นฐานของนักเรียนนอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาตัวแปร อายุ การประกอบอาชีพ รายได้ สถานภาพสมรส สถานภาพในครอบครัว จำนวนปีที่ขาดความต่อเนื่องในการเรียน สื่อการเรียน การใช้เวลาเพื่อการเรียน คุณภาพการพบกลุ่ม ทักษะคิดและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มหมวดวิชาพื้นฐานของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน กรุงเทพมหานคร จากกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายวิชา และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร อายุ

การประกอบอาชีพ รายได้ สถานภาพสมรส สถานภาพในครอบครัว จำนวนปีที่ขาดความต่อเนื่องในการเรียน สื่อการเรียน การใช้เวลาเพื่อการเรียน คุณภาพการพบกลุ่ม ทักษะคิดi แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มหมวดวิชาพื้นฐานของนักศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร จากกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายวิชา กลุ่มตัวอย่าง 410 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า วิชาภาษาไทย ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่คุณภาพการพบกลุ่ม ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ทักษะคิดi ระยะเวลาที่ขาดความต่อเนื่องในการเรียน การประกอบอาชีพ และการใช้เวลาเพื่อการเรียน (สถิติการพบกลุ่ม) วิชาคณิตศาสตร์ ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ การประกอบอาชีพ ระยะเวลาที่ขาดความต่อเนื่องในการเรียน สถานภาพสมรส คุณภาพการพบกลุ่ม การใช้เวลาเพื่อการเรียน (สถิติการพบกลุ่ม) และสื่อการเรียน (สื่อสิ่งพิมพ์) วิชาวิทยาศาสตร์ ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ การใช้เวลาเพื่อการเรียน (สถิติการพบกลุ่ม) ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณภาพการพบกลุ่ม สถานภาพในครอบครัว และสื่อการเรียน(สื่อคอมพิวเตอร์) วิชาภาษาอังกฤษ ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ สถานภาพการสมรส สื่อการเรียน(สื่อบุคคล) ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ คุณภาพการพบกลุ่ม ระยะเวลาที่ขาดความต่อเนื่องในการเรียน ทักษะคิดi การใช้เวลาเพื่อการเรียน (สถิติการพบกลุ่ม)

ฐิตารีย์ สุโธ๊ะ (2559) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดฉะเชิงเทรา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาาระดับของปัจจัยด้านผู้เรียน ด้านครูผู้สอน และด้านสถานศึกษา (2) หาความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านผู้เรียน ด้านครูผู้สอน และด้านสถานศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (3) สร้างสมการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 364 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ แบบ stepwise ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับของปัจจัยด้านผู้เรียน ด้านครูผู้สอน และด้านสถานศึกษาในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยด้านผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ปัจจัยด้านครูผู้สอน และปัจจัยด้านสถานศึกษา ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

2) ความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านผู้เรียน ด้านครูผู้สอน และด้านสถานศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) สมการที่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือปัจจัยด้านผู้เรียน ได้แก่ เจตคติต่อการเรียน ความรับผิดชอบในการเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตามลำดับ สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ดังนี้

$$Y' = .839 + .333X_2 + .188 X_4 + .230X_1$$

$$Z' = .371 Z X_2 + .213 Z X_4 + .203 Z X_1$$

สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคตะวันออกเฉียง (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนแบบบูรณาการของครูการศึกษานอกโรงเรียน ในภาคตะวันออกเฉียง โดยมียัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนแบบบูรณาการของครูการศึกษานอกโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียง 2) ศึกษาพฤติกรรมการสอนแบบบูรณาการของครูการศึกษานอกโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียง และ 3) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนแบบบูรณาการของครูการศึกษานอกโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูการศึกษานอกโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด 9 จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียง ประกอบด้วย จังหวัดจันทบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี จังหวัดตราด จังหวัดนครนายก จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดสมุทรปราการ และจังหวัดสระแก้ว ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากประชากรในระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 โดยใช้จังหวัดเป็นชั้น (Strata) เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้จำนวน 361 คน ซึ่งเกินจากจำนวนที่กำหนดไว้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบวัดเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนแบบบูรณาการของครู มีจำนวน 7 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1 แบบวัดพฤติกรรมการสอนแบบบูรณาการ ฉบับที่ 2 แบบวัดการสนับสนุนการทำงานของครู ฉบับที่ 3 แบบวัดเจตคติต่ออาชีพครู ฉบับที่ 4 แบบวัดการพัฒนาครู ฉบับที่ 5 แบบวัดคุณลักษณะด้านวิชาชีพ ฉบับที่ 6 แบบวัดเจตคติต่อการสอนแบบบูรณาการ และ ฉบับที่ 7 แบบวัดความพึงพอใจในงาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product Moment Correlation coefficient) วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนแบบบูรณาการของครูการศึกษานอกโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียง โดยภาพรวมและรายปัจจัยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ปัจจัยสนับสนุนการทำงานของครู เจตคติการสอนแบบบูรณาการ คุณลักษณะด้านวิชาชีพ ความพึงพอใจในงาน เจตคติต่ออาชีพครู และการพัฒนาครูตามลำดับ 2) พฤติกรรมการสอนแบบบูรณาการของครูการศึกษานอกโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียง โดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ย

อยู่ในระดับมาก 3) ปัจจัยในการสนับสนุนการทำงานของครู และปัจจัยคุณลักษณะด้านวิชาชีพ ส่งต่อพฤติกรรมการสอนแบบบูรณาการของครูการศึกษาในโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยการทำนายภาพรวมได้ร้อยละ 41

งานวิจัยต่างประเทศ

Von (2004: 67-77) ได้ศึกษาวิจัยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์และมีผลทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ได้แก่ เจตคติต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง สภาพแวดล้อมที่บ้าน และปฏิสัมพันธ์กับคนในครอบครัว

Yayan and Berberoglu (2004: 87-107) ได้ศึกษาวิจัยวิเคราะห์องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ในการสอบนานาชาติครั้งที่ 3 ของนักเรียนประเทศตุรกี พบว่า ตัวแปรที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ได้แก่ ความรู้สึกของนักเรียนที่รู้สึกว่าจะประสบความสำเร็จในการเรียนคณิตศาสตร์ กิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การให้ความสำคัญต่อการเรียนคณิตศาสตร์ ภูมิหลังของครอบครัว กิจกรรมที่จัดนอกห้องเรียน และบรรยากาศในการเรียน

McCrorry and Zhang (2009) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการสอนวิชาคณิตศาสตร์ของครูมัธยมศึกษา พบว่า เจตคติ การมีส่วนร่วม และความชอบ สามารถใช้เป็นตัวแปรทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ได้

จากการศึกษางานวิจัยดังกล่าว มีผลการวิจัยที่พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ เพศ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติ ต่อการเรียน อายุ ความพร้อมในการเรียน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับรายได้ของครอบครัว สถานที่พักอาศัย ความรับผิดชอบต่อการเรียน ทักษะพื้นฐานหรือความรู้พื้นฐานทางการเรียน ทั้งนี้ผู้วิจัยเลือกเฉพาะตัวแปรที่สามารถแก้ไข พัฒนา ปรับปรุง เพื่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เหมาะสมกับนักศึกษาระดับชั้นพื้นฐาน ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติต่อการเรียน ความพร้อมในการเรียน และความรับผิดชอบในการเรียน ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับครูผู้สอน และสถานศึกษา มีตัวแปรในด้าน วิธีการสอน สื่อในการจัดการเรียนการสอน พฤติกรรมการสอนของครู คุณลักษณะของครูผู้สอน การมีความพร้อมในการเข้าสอนแต่ละครั้ง ทั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกเฉพาะตัวแปรที่สามารถพัฒนาครูผู้สอนได้ คือพฤติกรรมการสอนของครู ซึ่งตัวบ่งชี้ด้านพฤติกรรมการสอนของครู การจัดระบบการสอนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ ครูผู้สอนจะต้องมีพฤติกรรม 4 ขั้นตอน ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2543: 15)

1. การเตรียมการสอน การสอนที่มีการเตรียมการสอนทำให้เรามีความพร้อมในการสอน ผู้เรียนก็พร้อมเมื่อเริ่มเรียน เพราะผู้สอนได้มีการเตรียมการสอนมาล่วงหน้า ดังนั้นการสอนที่มีการเตรียมการสอนจึงเป็นการสอนที่พัฒนา

2. การดำเนินการสอน การจัดระบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้สอนจะต้องเตรียมข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้เรียนทั้งด้านความรู้พื้นฐาน สติปัญญา แบบการเรียนรู้ เพื่อเตรียมกิจกรรมสื่อและเครื่องมือวัดได้เหมาะสมกับผู้เรียน

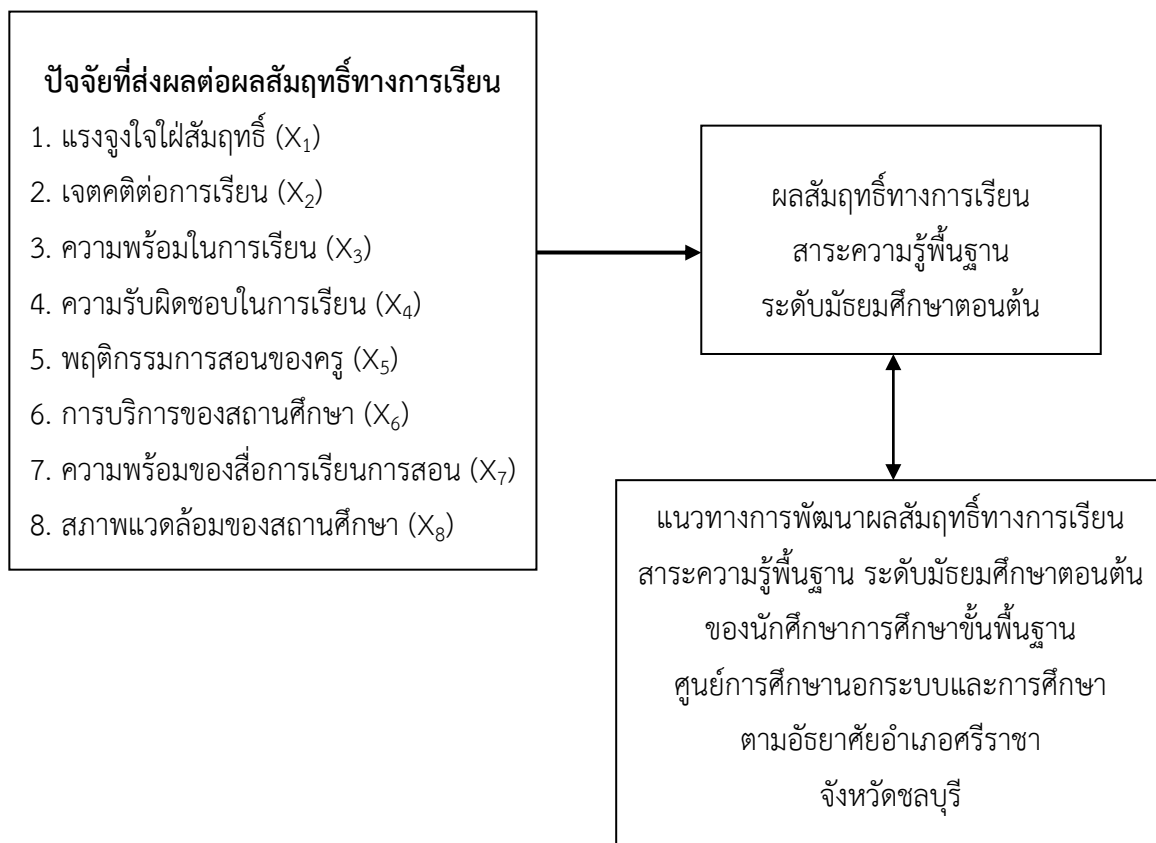
3. สื่อการสอน สื่อเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น

4. การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน นับเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา เพราะผลจากการวัดและประเมินการศึกษาจะเป็นพื้นฐานสำหรับการตัดสินใจของครู เพื่อใช้ในการปรับปรุงวิธีการสอนการใช้สื่อการสอน แบบเรียน หลักสูตรการแนะแนว การจัดระบบการบริหารของโรงเรียน ตลอดจนการปรับปรุงวิธีการเรียนของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินการจัดการศึกษาเป็นไปตามแนวทางและบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรต้องการ

ดังนั้น พฤติกรรมการสอนของครู เป็นส่วนหนึ่งที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในบทเรียนและเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น การสร้างบรรยากาศที่อบอุ่น ครูมีการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน และครูกับผู้เรียนมีความสัมพันธ์กับฉันมิตร ส่วนในด้านสถานศึกษาที่มีตัวแปรเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา การบริการของสถานศึกษา ความพร้อมของสื่อการเรียนการสอน ทั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกเฉพาะตัวแปรด้านปัจจัยที่สามารถพัฒนา ปรับปรุงสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาและเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้แก่ การบริการของสถานศึกษา หมายถึง การอำนวยความสะดวกหรือการเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการเรียนการสอนในสถานศึกษา มีห้องสำหรับการศึกษาค้นคว้า หนังสือที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่เรียนอย่างเพียงพอ มีการเสริมหลักสูตรให้ความรู้กับผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ซึ่งสถานศึกษามีหน้าที่ช่วยเหลือนักศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดสิ่งแวดล้อมทุกประเภทและจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้แก่นักศึกษา เพื่อให้ นักศึกษาได้รับประสบการณ์ที่ดี ความพร้อมของสื่อการเรียนการสอน หมายถึง สื่อของครูที่ใช้ในการสอน สื่อที่ให้บริการสำหรับนักศึกษาในการเรียนรู้ เช่น หนังสือเรียน คู่มือ หนังสือเสริมประสบการณ์ สื่อมัลติมีเดีย ฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ เกม แบบทดสอบ ใบความรู้ ใบงาน ห้องสมุด คอมพิวเตอร์ มีความสะดวกในการค้นคว้าหาความรู้ และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา หมายถึง สถานที่ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างหรือสนับสนุนให้มีบรรยากาศทางการเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ที่จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการทบทวนวรรณกรรม เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้วิจัยได้ตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ จำนวน 8 ตัวแปร ได้แก่ ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติต่อการเรียน ความพร้อมในการเรียน ความรับผิดชอบในการเรียน พฤติกรรมการสอนของครู การบริการของสถานศึกษา ความพร้อมของสื่อการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา เพื่อนำข้อมูลตัวแปรที่ส่งผลต่อ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาหาแนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สาระความรู้พื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยตามแผนภาพ 2

แผนภาพ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย